

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LÊ KHÁNH LY

**SỬ DỤNG TÀI LIỆU VĂN HỌC
TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ VIỆT NAM LỚP 10
Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG
THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

THÁI NGUYÊN, NĂM 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LÊ KHÁNH LY

SỬ DỤNG TÀI LIỆU VĂN HỌC
TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ VIỆT NAM LỚP 10
Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG
THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN

Ngành: LỊCH SỬ VIỆT NAM
Mã số: 8229013

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: TS. LÊ THỊ THU HƯƠNG

THÁI NGUYÊN, NĂM 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực, không trùng lặp với các đề tài khác và chưa từng được ai công bố ở bất cứ tài liệu nào.

Thái Nguyên, tháng 06 năm 2020

Học viên

Lê Khánh Ly

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình tìm hiểu, nghiên cứu và hoàn thiện đề tài luận văn của mình, tôi đã nhận được rất nhiều động viên, tạo điều kiện thuận lợi để hoàn thành nhiệm vụ.

Trước tiên, tôi xin chân thành cảm ơn các thầy cô khoa Lịch sử - Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, rèn luyện. Đặc biệt, tôi xin gửi lời chân thành cảm ơn đến cán bộ hướng dẫn nghiên cứu - TS. Lê Thị Thu Hương đã tận tình hướng dẫn, chỉ dạy trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Sau cùng, tôi xin tỏ lòng biết ơn đến cha mẹ, người thân và đồng nghiệp đã luôn bên cạnh ủng hộ, động viên tôi trong thời gian hoàn thành luận văn thạc sĩ.

Vì thời gian và điều kiện bản thân chưa cho phép nên trong quá trình nghiên cứu, thực nghiệm sư phạm chắc chắn không tránh khỏi sai sót. Tôi mong nhận được ý kiến đóng góp chân thành từ các thầy cô giáo, các bạn đồng nghiệp để đề tài được hoàn thiện hơn và sẽ rút ra những bài học kinh nghiệm cho việc đổi mới phương pháp nâng cao chất lượng dạy học lịch sử trường trung học phổ thông trên địa bàn thành phố Thái Nguyên.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2020

Tác giả

Lê Khánh Ly

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
NHỮNG CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN	v
DANH MỤC CÁC BẢNG TRONG LUẬN VĂN.....	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH TRONG LUẬN VĂN.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	3
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	6
4. Mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu	6
5. Cơ sở phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu	7
6. Giả thuyết khoa học và đóng góp của luận văn	7
7. Ý nghĩa của luận văn	8
8. Cấu trúc đề tài	8
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC SỬ DỤNG TÀI LIỆU VĂN HỌC TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ VIỆT NAM LỚP 10 Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN	9
1.1. Cơ sở lý luận.....	9
1.1.1. Quan niệm về tài liệu văn học trong dạy học lịch sử ở trường phổ thông	9
1.1.2. Các loại tài liệu văn học trong dạy học lịch sử ở trường phổ thông.....	11
1.1.3. Xuất phát điểm của vấn đề nghiên cứu.....	15
1.1.4. Vai trò, ý nghĩa của việc sử dụng tài liệu văn học trong dạy học lịch sử ở trường phổ thông.....	19
1.2. Cơ sở thực tiễn	23
1.2.1. Địa điểm, thời gian, đối tượng khảo sát.....	23
1.2.2. Kế hoạch và nội dung tiến hành khảo sát	23
1.2.3. Kết quả điều tra, khảo sát.	24
1.2.4. Nhận xét chung về thực trạng sử dụng tài liệu văn học trong dạy học lịch sử Việt Nam lớp 10 ở trường THPT thành phố Thái Nguyên.....	28

Chương 2. CÁC BIỆN PHÁP SỬ DỤNG TÀI LIỆU VĂN HỌC TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ VIỆT NAM LỚP 10 Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN.....	30
2.1. Khái quát mục tiêu, nội dung cơ bản của Lịch sử Việt Nam lớp 10 ở trường phổ thông	30
2.1.1. Mục tiêu	30
2.1.2. Nội dung kiến thức lịch sử Việt Nam lớp 10.....	31
2.2. Các loại tài liệu văn học có thể sử dụng trong dạy học lịch sử Việt Nam lớp 10 ở trường phổ thông	40
2.3. Những yêu cầu khi sử dụng tài liệu văn học trong dạy học lịch sử Việt Nam lớp 10 ở trường trung học phổ thông thành phố Thái Nguyên	42
2.3.1. Đảm bảo đạt được mục tiêu dạy học	42
2.3.2. Tạo được hứng thú học tập cho học sinh.....	43
2.3.3. Tài liệu văn học phải đảm bảo tính khoa học, tính tư tưởng	43
2.3.4. Phải phát triển năng lực học tập của học sinh.	44
2.4. Các biện pháp sử dụng tài liệu văn học trong dạy học Lịch sử Việt Nam lớp 10 ở trường phổ thông	45
2.4.1. Sử dụng tài liệu văn học trong bài học nội khóa	45
2.4.2. Sử dụng tài liệu văn học trong hoạt động ngoại khóa.	53
2.5. Thực nghiệm sư phạm	61
2.5.1. Mục đích tiến hành thực nghiệm sư phạm.....	61
2.5.2. Đối tượng, địa bàn và giáo viên thực nghiệm.....	61
2.5.3. Nội dung và phương pháp thực nghiệm	62
2.5.4. Đánh giá kết quả thực nghiệm sư phạm	63
2.5.5. Tổng hợp ý kiến GV thực nghiệm	67
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	70
TÀI LIỆU THAM KHẢO	73
PHỤ LỤC.....	76

NHỮNG CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN

VIẾT TẮT

DHLS

ĐDTQ

ĐC

GV

HĐKD

HS

LSVN

NXB

PPDH

PT

SGK

THPT

TLVH

TNSP

TN

TPVH

VIẾT ĐẦY ĐỦ

Dạy học lịch sử

Đồ dùng trực quan

Đôi chứng

Giáo viên

Hoạt động khởi động

Học sinh

Lịch sử Việt Nam

Nhà xuất bản

Phương pháp dạy học

Phổ thông

Sách giáo khoa

Trung học phổ thông

Tài liệu văn học

Thực nghiệm sư phạm

Thực nghiệm

Tác phẩm văn học

DANH MỤC CÁC BẢNG TRONG LUẬN VĂN

Bảng 2.1.	Thống kê những tác phẩm có thể sử dụng trong chương trình lịch sử 10.....	40
Bảng 2.2.	Tổng hợp điểm kiểm tra.....	65
Bảng 2.3.	Thống kê tần số lần điểm tại các giá trị điểm số của các lớp TN và ĐC từ kết quả TNSP.....	65
Bảng 2.4.	Bảng tổng hợp điểm trung bình cộng và lệch chuẩn của nhóm TN và ĐC.....	66
Bảng 2.5.	Giá trị t và t_{α} của nhóm thực nghiệm và nhóm đối chứng	67

DANH MỤC CÁC HÌNH TRONG LUẬN VĂN

Hình 2.1. Biểu đồ sánh tỉ lệ giữa lớp TN và lớp ĐC nhóm I.....	65
Hình 2.2. Biểu đồ sánh tỉ lệ giữa lớp TN và lớp ĐC nhóm II	66

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong xu thế toàn cầu hóa đang diễn ra mạnh mẽ hiện nay, các nước trên thế giới luôn ra sức nâng cao năng lực cạnh tranh để tồn tại, phát triển cũng như hợp tác với nhau để cùng phát huy các thế mạnh thì giáo dục đã trở thành chiến lược quan trọng của bất kì quốc gia nào trên thế giới. Nền giáo dục có phát triển thì đất nước mới thực sự vững mạnh. Nắm được quy luật đó, Đảng và Nhà nước ta đã đặt giáo dục lên vị trí ưu tiên hàng đầu, luôn trau dồi, học hỏi những kinh nghiệm trong nền giáo dục quốc tế.

Trong những năm gần đây, cùng với sự phát triển tích cực của giáo dục thế giới, giáo dục Việt Nam cũng đã đổi mới đồng bộ và toàn diện theo hướng “*Đổi mới mạnh mẽ phương pháp giáo dục và đào tạo, khắc phục lối truyền thụ một chiều, rèn luyện nếp tư duy sáng tạo người học. Từng bước áp dụng các phương pháp tiên tiến và phương tiện hiện đại vào dạy học, đảm bảo điều kiện và thời gian tự học, tự nghiên cứu cho HS*” [22; tr.43]. Đặc biệt gần đây, Nghị quyết Trung ương VIII khóa XI, Đảng ta đã nhấn mạnh: “*Phát triển giáo dục và đào tạo là nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài. Chuyển mạnh giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học. Học đi đôi với hành; lí luận gắn liền với thực tiễn; giáo dục nhà trường kết hợp với giáo dục gia đình và giáo dục xã hội*” [8; tr.13]. Đây chính là những cơ sở pháp lí cho việc đổi mới và nâng cao chất lượng DHLS ở trường PT.

Trong chương trình giáo dục PT ở Việt Nam, Lịch sử là một bộ môn có vai trò quan trọng trong quá trình giáo dục, phát triển thế hệ trẻ hiện nay, “*góp phần hình thành ở HS thế giới quan khoa học, giáo dục lòng yêu quê hương, đất nước, truyền thống dân tộc, cách mạng, bồi dưỡng các năng lực tư duy hoạt động, thái độ đúng đắn trong cuộc sống*” [4; tr.3]. Học tập Lịch sử, không những đem lại cho HS nhiều sự hiểu biết hơn về quá khứ mà còn giúp mở rộng tầm nhìn về hiện tại và tương lai.

Lý luận dạy học đã giúp chúng ta nhận thức được rằng phải đa dạng hóa các nguồn thông tin bằng nhiều phương tiện, PPDH, trong đó tài liệu tham khảo là nguồn kiến thức không thể thiếu được trong quá trình dạy học.